

УДК 631.847:631.53/.54:633.34

Вплив удобрення та інокуляції насіння на динаміку густоти стояння та виживаність рослин сої (*Glycine max* L.)

О. В. Фурман

Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН», вул. Машинобудівників, 2-б, смт Чабани, Києво-Святошинський р-н, Київська обл., 08162, Україна, e-mail: furmanov918@ukr.net

Формування високих врожаїв сої можливе лише в посівах з оптимальною щільністю стеблостою та добре розвиненими і рівномірно розподіленими на площі живлення рослинами. Значною мірою такі параметри соєвого агрофітоценозу досягаються за рахунок отримання своєчасних і дружних сходів та високих значень польової схожості і виживаності рослин впродовж вегетаційного періоду. Метою досліджень було проаналізувати вплив удобрення та інокуляції насіння на динаміку густоти стояння та виживаність рослин сої в умовах Лісостепу правобережного. Методи, що використовувались при виконанні досліджень: візуальний, кількісний та дисперсійний аналіз даних. Результати. В середньому за 2013–2015 рр. польова схожість у сорту 'Вільшанка' складала 85,3–92,2%, у сорту 'Сузір'я' – 87,9–95,4%. Внесення фосфорних та калійних добрив у дозі $P_{60}K_{60}$ підвищувало схожість рослин, відповідно, на 1,2 та 1,1%. Дія азотних добрив залежала від їхньої дози та біо-

логічних особливостей сорту. Доза азоту N_{45} на фоні основного удобрення знижувала польову схожість у сорту 'Вільшанка' на 3,9%, у сорту 'Сузір'я' – на 4,2%. Бактеризація насіння фосфонітрагіном сприяла зростанню густоти сходів, відповідно, на 1,6 та 1,5 шт./м². На період збирання врожаю найбільші втрати в кількості рослин спостерігались на контрольних варіантах дослідів, на яких у фазі господарської стиглості виживаність рослин становила у ранньостиглого сорту 'Вільшанка' 89,0%, у середньостиглого сорту 'Сузір'я' – 88,1%. Висновки. Найвища польова схожість у сорту Вільшанка (92,0–92,2%), та сорту 'Сузір'я' (95,0–95,4%) формувалась за умови передпосівної обробки насіння фосфонітрагіном та внесення мінеральних добрив у дозах $P_{60}K_{60}$, $N_{15}P_{60}K_{60}$, $P_{60}K_{60} + N_{15}$. Бактеризація насіння та внесення $N_{30}P_{60}K_{60}$ в основне удобрення і N_{15} у підживлення у фазі бутонізації сприяє найвищій збереженості рослин сої впродовж вегетації – 95,2% у сорту 'Вільшанка' та 94,7% – у сорту 'Сузір'я'.

Ключові слова: соя; інокуляція; удобрення; схожість; виживаність.

Oleh Furman

<https://orcid.org/0000-0001-7130-005X>

УДК 602:57.085.2:634.75

Особливості адаптації оздоровлених рослин-регенерантів *Fragaria* L. до умов *in vivo*

О. Ю. Чорнобров*, О. Е. Ткачова

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Боярська лісова дослідна станція», вул. Лісодослідна, 12, м. Боярка, Київська обл., 08150, Україна, *e-mail: oksana_chornobrov@ukr.net; e-mail: jam90@ukr.net

Мета. Адаптація рослин-регенерантів до умов довкілля – заключний етап мікроклонального розмноження. За даними низки авторів, при перенесенні рослин *in vitro* в нестерильні умови закритого ґрунту фіксують значний відсоток відпаду, що зумовлено дією багатьох чинників. У наших попередніх публікаціях досліджена регенераційна здатність тканин рослин суниці (*Fragaria* L.) *in vitro* на живильному середови-

щі MS (Murashige & Skoog, 1962) та одержано регенеранти (Чорнобров О. Ю., 2019). Мета дослідження – розроблення оптимального способу адаптації рослин-регенерантів *Fragaria* до умов закритого ґрунту. **Методи.** Для досліджень використовували рослини *F.* 'Руяна' і *F.* 'Жовте диво' із циклом культивування *in vitro* – 30–35 діб. Рослини висаджували у пластикові контейнери (об'єм – 0,33 л) по 1 шт. у суміш кокосового субстрату та перліту (3:1). Рослини витримували в умовах відносно високої вологості повітря (ВВВП) (85–90%) упродовж 3–5 діб, 6–8 діб і 10–14 діб. Застосовували біотехнологічні і статистичні методи досліджень. Дослідження проведе-

Чорнобров Оксана

<https://orcid.org/0000-0002-1330-8878>

Штова Олена

<https://orcid.org/0000-0002-6415-5808>